

BES^eDA

E L E K T R O N S K A K N J I G A

Vasilij Šukšin

Sonce, starec in dekle

Tri zgodbe

O M N I B U S

BESEDA

Vasilij Šukšin

SONCE, STAREC IN DEKLE

Tri zgodbe

Iz ruščine prevedel Just Rugel

Lektoriral Ivo Antič

To izdajo pripravil

Franko Luin

franko@omnibus.se

ISBN 91-7301-192-4

beseda@omnibus.se

www.omnibus.se/beseda

Vsebina

Sonce, starec in dekle	5
Brezprstni	15
Stjopkova ljubezen	31
O avtorju	43

*Verjemi, nič ni bilo
zaman: naše pesmi,
naše pravljice, zmage
naših neizmernih naporov,
naše trpljenje — ne oddaj
vsega tega za poduh
tobaka ... Mi smo znali
živeti. Pomni to. Bodi
človek.*

*V. Šukšič
21. avgusta 1974
(39 dni pred smrtjo)*

Sonce, starec in dekle

Dnevi so goreli v belem ognju. Zemlja je bila vroča, drevesa tudi. Suha trava je šelestela pod nogami.

Šele zvečer je nastopila ohladitev.

Takrat je k bregu burne reke Katun prihajal starec, se vedno usedel na isto mesto — zraven odlomljene veje — in gledal v sonce.

Sonce je zahajalo za gorami. Zvečer je bilo ogromno, rdeče.

Starec je sedel nepremično. Roki sta ležali na kolenih — rjavi, suhi, v groznih gubah. Tudi obraz je bil gubast, oči vlažne, motne. Vrat tenek, glava majhna, siva.

Nekega dne, ko je starec tako sedel, je zaslišal za sabo glas:

—Pozdravljeni, dedek!

Starec je pokimal.

Zraven njega se je usedlo dekle s ploščatim kovčkom v rokah.

—Počivate?

Starec je znova pokimal. In rekel:

—Počivam.

Na dekle ni pogledal.

—Ali vas lahko naslikam? — je vprašalo dekle.

—Kako? — ni razumel starec.

—Narisala bi vas.

Starec je molčal nekaj časa, gledal v sonce, mežikal z rdečkastimi vekami brez resic.

—Ja, pa zdaj sem grd, — je rekel.

—Zakaj? — Dekle se je malo zmedlo. — Ne, vi ste lepi, dedek.

—Pa še bolan sem.

Dekle je dolgo gledalo starca. Potem je pobožalo s svojo mehko dlanjo njegovo suho rjavo roko in reklo:

—Vi ste zelo lepi, dedek. Res.

Starec se je slabotno nasmehnil.

—Dobro, riši, če že moraš.

Dekle je odprlo svoj kovček.

Starec je pokašljajl v svojo dlan.

—Iz mesta, verjetno? — je vprašal.

—Iz mesta.

—Plačajo kaj za to, morda?

—Kakor kdaj, pravzaprav. Če dobro naredim, plačajo.

—Moraš se truditi.

—Trudim se.

Umolknila sta.

Starec je kar gledal v sonce.

Dekle je risalo in si pozorno ogledovalo starčev obraz od strani.

—Vi ste tukajšnji, dedek?

—Tukajšnji.

—In rodili ste se tu?

—Tu, tu.

—In koliko jih imate zdaj?

—Let? Osemdeset.

—Oho!

—Mnogo, — se je strinjal starec in se zopet slabotno nasmehnil. — Kaj pa ti?

—Petindvajset.

Zopet sta umolknila.

—Kakšno sonce! — je tiho vzkliknil starec.

—Kakšno? — ni razumelo dekle.

—Veliko!

—A-a ... Da. Sploh je lepó tukaj.

—Pa voda, vidiš, kakšna, tista, na oni strani brega ...

—Da, da.

—Kot da so ji dolili kri.

—Da. — Dekle je pogledalo na nasprotni breg. — Da.

Sonce se je dotaknilo vrhov Altaja in se jelo počasi spuščati v daljni sinji svet. In globlje, kot se je spuščalo, bolj jasno so se videle gore. Kot da so se približale. V dolini — med reko in gorami — je tiho ugašal rdečkast somrak. Od goré pa se je zamišljeno približevala mehka senca. Potem pa se je sonce povsem skrilo za ostrim vrhom Buburhana, in tisti hip je od tam zletela v zelen-

kasto nebo nagla pahljača bleščečerumenih žarkov. Ni trajalo dolgo, da je tudi počasi ugasnila. Z one strani neba pa je začela goreti zarja.

—Odšel je sonček, — je vzdihnil starec.

Dekle je zložilo liste v kovček.

Nekaj časa sta sedela kar tako — poslušala sta, kako tolčejo ob breg majhni hiteči valovi.

Po dolini se je razvlekla megla.

V bližnjem gozdičku je plaho zakričala neka nočna ptica. Z nasprotnega brega so ji glasno odgovorili.

—Prijetno, — je neglasno rekel starec.

Dekle pa je razmišljalo o tem, kako se bo kmalu vrnilo v svoje oddaljeno ljubko mesto in prineslo mnogo risb. Med njimi tudi portret tega starca. Njen prijatelj, nadarjen, pravi umetnik, pa se bo gotovo jezil: »Spet gube! ... Zakaj neki? Vsi vedo, da je podnebje v Sibiriji surovo in ljudje tam veliko delajo. In kaj? Kaj?«

Dekle je vedelo, da ni bogve kako nadarjeno. Vendar pa razmišlja o tem, kakšno težko življenje je preživel ta starec. Kakšne roke ima ... Spet gube! »Treba je delati, delati, delati ...«

—Jutri pridete sem, dedek? — je vprašala starca.

—Pridem, — je odgovoril.

Dekle je vstalo in se odpravilo v vas.

Starec je še posedel nekaj časa in se tudi odpravil.

Prišel je domov, se usedel v svoj kot, zraven pečke, in tiho sedel — čakal je, kdaj se iz službe vrne sin in se usedejo k večerji.

Sin je prihajal vedno utrujen, vedno nezadovoljen. Snaha je bila tudi vedno s čim nezadovoljna. Vnuki so odrasli in odšli v mesto. Brez njih je bilo doma puščobno.

Usedli so se k večerji.

Starcu so nadrobili v mleko kruh, jedel je, sedeč na koncu mize. Pazljivo je zajemal, trudil se je, da ne dela hrupa. Molčali so.

Potem so legli.

Starec je zlezal na pečko, sin in snaha sta odšla v sobo. Molčala sta. O čem govoriti? Vse je že zdavnaj izrečeno.

Naslednjega večera sta starec in dekle spet sedela na bregu, zraven odlomljene veje. Dekle je hitelo z risanjem, starec pa je gledal v sonce in pripovedoval.

—Živelimo vedno, kot se spodobi, greh se je pritoževati. Mizaril sem, dela je bilo vedno dovolj. Tudi sinovi so bili vsi mizarji. Veliko jih je padlo med vojno — štirje. Dva sta ostala. Z enim od njih zdaj živim, s Stepanom. Vanjka¹ pa živi v mestu, v Bijsku. Delovodja je na novem gradbišču. Piše: živimo v redu, normalno. Priha-

1 Pomanjševalnica imena Ivan

jajo na obisk. Vnukov imam veliko. Radi me imajo. Vsi v mestih ...

Dekle je risalo starčevo roko, hitelo je, bilo je nekam živčno, zato je pogosto brisalo.

—Je bilo težko živeti? — je brez povezave vprašalo dekle.

—Zakaj težko? — se je čudil starec. — Saj ti pravim: dobro smo živeli.

—Vam je žal sinov?

—Ja, menda! — se je spet čudil starec. — Štiri take izgubiti — je to hec?

Dekle ni razumelo: ali ji je starca žal ali pa je bolj začudena nad njegovo čudno spokojnostjo in pomirjenostjo.

Sonce pa je spet zašlo za gore. Tiho se je spuščal mrak.

—Slabo vreme bo jutri, — je rekel starec.

Dekle je pogledalo v jasno nebo.

—Zakaj?

—Lomi me vsega.

—Nebo je pa čisto jasno.

Starec ni odgovoril.

—Jutri pridete, dedek?

—Ne vem, — je čez nekaj časa odgovoril starec. — Nekaj me močno lomi.

—Dedek, kako se pri vas imenuje takle kamen? — Dekle je iz žepa jopiča izvleklo bel kamenček z zlatim prelivom.

—Kakšen? — je vprašal starec in še naprej gledal v gore.

Dekle se je stegnilo in mu dalo kamenček. Ne da bi se obrnil, je starec podstavil dlan.

—Takle? — je vprašal, za hip pogledal na kamenček, ga povrtel v svojih suhih, kavljastih rokah. — Kremenček je to. Med vojno, ko ni bilo drugega, so iz njega delali ogenj.

Dekle je osupila čudna domneva: zazdelo se ji je, da je starec slep. V zmedi ni takoj vedela, kako nadaljevati pogovor, od strani je opazovala starca. On pa je gledal tja, kamor je zahajalo sonce. Mirno, zamišljeno je gledal.

—Kamenček pa le vzemi, — je rekel in ji podal kamen. — Lahko so še čisto drugačni. Recimo: ves bel, že čisto prozoren, znotraj pa nekakšne lise. Ali pa podoben jajcu, da ne razločiš. Ali pa kot sračje jajce, s pegicami ob strani, pa tudi kot pri škorcju — modrikast, tudi s pegicami.

Dekle je kar zrlo v starca. Ni si upala vprašati, ali je res slep.

—Kje živite, dedek?

—Ne kaj dosti daleč. To je dom Ivana Kolokolnikova, — starec je pokazal na hišo ob bregu, — za njim Bedar-

jevi, potem Volokitini, Zinovjevi in potem mi, v majhni ulici. Pridi kaj naokrog, če kaj rabiš. Ko so bili še vnuki, je bilo zares veselo.

—Hvala.

—Jaz grem. Lomi me.

Starec je vstal in se po stezici odpravil navkreber.

Dekle ga je spremljalo s pogledom, dokler ni zavil v svojo uličico. Niti enkrat se starec ni spotaknil ali okleval, kam iti. Šel je počasi in gledal pod noge.

»Ne, ni slep,« je pomislilo dekle. »Preprosto slabo vidi.«

Naslednjega dne starec ni prišel na breg. Dekle je sedelo samo in razmišljalo o njem. V njegovem življenju, tako preprostem, tako vsakdanjem, je bilo nekaj velikega, pomembnega. »Sonce tudi preprosto vzide in preprosto zaide,« je pomislilo dekle. »Pa je to preprosto?« Natančno je pregledalo svoje risbe. Bilo je žalostno.

Starec ni prišel niti čez tri niti čez štiri dni.

Dekle se je odpravilo poiskat njegov dom.

Našla ga je.

Za ograjo je stalo veliko petstensko poslopje z železno streho, pod lopo, v kotu vrta je visok dedec pri pedesetih na primežu oblal borovo desko.

—Pozdravljeni, — je reklo dekle.

Dedec se je zravnal, pogledal dekle, obrisal s palcem potno čelo in pokimal.

—Zdravo.

—Povejte, prosim, ali tu živi dedek ...

Dedec je pozorno in nekako čudno pogledal dekle. Ta je umolknila.

—Živel, — je rekel dedec. — Evo, krsto² mu delam.

Dekle je odprlo usta.

—Umrl je, da?

—Šel je. — Dedec se je spet sklonil k deski, parkrat podrsal z obličem po deski, potem pogledal dekle. — Kaj si ga pa ti potrebovala?

—Tako ... risala sem ga.

—A ... a — Dedec je sunkovito podrsal z obličem.

—Povejte, je bil slep? — je vprašalo dekle po dolgem premoru.

—Slep.

—Že dolgo?

—Deset let vsaj. Zakaj pa?

—Tako ...

Dekle je stopilo za ograjo.

Zunaj se je prislonilo k ograji iz protja in zajokalo. Hudo ji je bilo za dedkom. In žal ji je bilo, da ne bo znala pravilno povedati o njem. Vendar pa je zdaj občutila

2 V originalu *domovina*

neki bolj globok smisel in skrivnost človeškega življenja in podviga ter, ne da bi se tega zavedala, postala mnogo bolj odrasla.

(1960)

Brezprstni

Vsi naokrog so govorili, da ima Sergej Bezmenov hudobno ženo. Hudobno, muhasto in neumno. Vsi so to videli in razumeli. Ni videl in razumel tega samo Serjoga. Jezil se je na vse in se na tihem čudil: kako, da ne vidijo in ne razumejo, kako je samostojna, načitana, kako je ... Hudič naj jih pobere, ljudi, ko enkrat začnejo čvekati, jih ne zaustaviš. Saj ne vedo, kako je ostroumna in navihana. Kako hodi! Ta hoja, hudir, to gibanje naprej, takrat v njem vsaka žilica živi in igra, ko hodi. Serjoga je imel še posebej rad ženino hojo: gleda in zobje so ga skominali od ljubezni. Doma si jo je vso osuplo ogledoval, goltal slino in se potil od razburjenja.

—Kaj? — je spraševala Klara. — Mm? ... — In igrivo kazala jezik Serjogu. In šla v spalnico, kot da mu namenoma še enkrat kaže, kako hodi. Serjoga se je vsakič pognal za njo.

... In oni so še blebetali o tem, da je ona ... O vaška publika! Serjoga je molil boga, da mu slučajno iz rok ne zleti to dragoceno darilo usode. Včasih ga je celo prevzemal strah: ali sploh ima pravico do take sreče, ki se

je nepričakovano zvalila nanj, ali je tega vreden, ali ni tu nekega nesporazuma — iznenada se nekaj takega izve in takrat mu porečejo: »He-he, prijatelj lakomni, pa si dober!? Si si pa prigrabil!«

Serjoga je prvič videl Klaro v bolnišnici (malo pred tem je prišla delat kot medicinska sestra), videl in precej ga je prevzel nemir. Sprva je videl samo očala in nosek-škorenjček. In se hipoma vnel. Že potem ga je čakala radost odkrivati v njej vse nove in nove čare. Sprva pa so se samo bleščala očala in štrlel je nosek, vse ostalo je bilo rdečkasta frizura. Bela haljica na njej je šla vsa narazen; ko je naglo šla mimo po hodniku, je navrgla: »Kdor je za prevezo, naj vstopi!« In poniknila v kabine-tu. Serjoga se je tako vnel, da ga je zbolelo srce. Potem se ga je dotikala s svojimi nežnimi toplimi prsti ter spraševala: »Ne boli?« Serjogu se je vrtelo v glavi od njenih parfumov, na vprašanja je samo odkimaval — da ne boli. Strah je bil tolik, da je otrpnil in se bal premakniti.

—Kaj je z vami? — ga je vprašala Klara.

Serjoga je od zmedenosti spet pokimal — da ne boli. Klara se je zasmejala prav nad njegovim ušesom ... V Serjogu se je nekje znotraj, nad popkom, vnelo ... Namrščil se je in ... zajokal. Dejansko zajokal. Ni se mogel razumeti in ničesar ni mogel storiti s sabo. Namrščil se

je, sklonil glavo in zaškripal z zobmi. In solze so kapnile na njegovo bolno roko in njene bele prstke. Klara se je ustrašila: »Boli?!«

—Ma pojdi ti nekam! ... — je s težavo izrekel Serjoga. — Opravi svoje delo. — Pritisnil bi svoj moker obraz k tem milim prstkom in nihče ga ne bi mogel odvreči od njih. Vendar strah, strah ga je paraliziral, povrh tega pa še sram, kajti zajokal je.

—Pa kaj vas boli? — je spet vprašala Klara.

—Ampak ... tole ... ni se treba pretvarjati, da smo mi vsi tu — kar tako, delamo brez zveze, — je rekel jezno Serjoga. — Mi vsi, na koncu koncev, živimo v eni državi.

—Kaj, kaj?

No, in tako naprej.

Čez osemnajst dni sta se poročila.

Klara ga je začela klicati — Sivi. Nežno. Kot se je razvedelo, je bila že enkrat poročena, vendar je bil mož mlahav, »kuhan«, hitro sta se razšla. Serjogi je bilo že to, da je bil njen prvi mož »kuhan«, dovolj, da je hodil z izbočenimi prsmi, v sebi je čutil neobičajno moč. Klara ga je hvalila.

In prav v tem času, ko ni vedel, kaj naj naredi od sreče, so govorili, da je njegova žena — muhasta in hudobna. Serjoga jih je vse preziral. Saj oni niso vedeli,

kako ona ... O ljudje! Hudiči, počili bi od zavisti. Pa kaj je to, ne morejo ljudje preživeti, če ima nekdo srečo?

—Naj vam bo živalski svet za primer, — je svetoval Serjoga enemu takemu umnežu. — One normalno reagirajo, ko na primer nekega kužka vzamejo v cirkus, da tam nastopa. Ne jezijo se, ne. Zakaj pa vi norite?

—Žal nam te je ...

—Čebela ima želo ... veš, kje?

Serjoga se je jezil, dojel, da je to odveč, neumno, in se še bolj jezil.

—Ne oziraj se na puhloglavce, — je govorila žena Klara. — Nama je dobro, in to je glavno. Jaz jih sploh ne opazim.

Serjoga se je skregal z rodbino, ker niso bili navdušeni nad Klaro, s prijatelji ... Čisto je nehal piti, kupil je pralni stroj in ob sobotah pral perilo v prostoru pred savno, da ga nobeden od posmehljivcev ne bi videl. Serjogova mama ni mogla razumeti, ali je to dobro ali slabo. Po eni strani nekako ni v redu, če dedec opravlja žensko delo, po drugi strani ... vrag bi ga vedel!

—On vendar ne pije! — je rekla Klara tašči. — Kaj bi še radi? Zavzet je z opravki.

—Pa kaj ti ga ni nič žal? Sama bi oprala, celo nedeljo je garal, odpočiti se mora.

—Kaj jaz ne hodim v službo?

—Tvoja služba, tvoje službe ni mogoče primerjati z moško, dragica! En dan bi delala kot on (Serjoga je bil traktorist), kakšne roke rabiš! Saj ni vprežni konj.

—Sama vem, kako mi je živeti z možem, — je na to odgovorila Klara. — Vi hočete, da pije?

—Zakaj neki?

—Dovolj. Delaš jim dobro, oni so pa še nezadovoljni.

—Meni ga je žal, saj je vendar moj sin ...

—A ni vam pa žal, ko se valjajo pijani za plotom. Žal? Nehajva s tem. Ni nobene potrebe spet govoriti na to temo. Jasno?

—Bog ti moj! ... — je bila vsa prepadena mati. — Niti besede se ne sme reči. Izživlja se nad moškim, ti pa ne smeš niti črhni.

—V redu, rekla mu bom naj gre v savno in se ga tam napije s prijatelji. To vam ustreza?

—Pa kaj moriš s to pijanščino! — se je razjezila mati.

— On tudi prej ni kaj dosti pil, ti pa s tem popivanjem? Goniš svoje: »pijanščina, pijanščina«.

—Dobro, rekla mu bom, da ste veleli, naj neha prati, — je objavila Klara. In je celo vstala ter odložila medicinsko knjigo.

Mama se je prestrašila.

—V redu! Takoj — »bom povedala«. Samo, da se pritožiš.

—Dobro, kaj predlagate? — Klara je skozi modra očala nepremično gledala taščo. — Konkretno.

—Nič. Samo vidim, da ti, milica, ne misliš za zmeraj z možem živeti, tako. Če bi mislila živeti, bi ga čuvala. Ti pa, kot ... ne vem, kot eksplotatorca nekakšna: jahaš na možu. Pa kaj ti je res celo vodo težko prinesiti? On si ves dan izvija roke, ko pa domov pride, se pa spet vpreže. Pa kdaj naj se spočije, revež?

—Ponavljam: jaz zanj skrbim. In kdaj naj se mi zasmi-li, sama vem. To ste vi tu ... pokvarili moške, potem pa ne veste, kaj z njimi početi.

—Ježešna, ježešna, — je izustila mati. — Take so torej danes žene. Joj-joj-joj!

Če bi o teh pogovorih vedel Serjoga! Klara je bila dovolj pametna, da mu jih je zamolčala.

Serjoga pa to z veseljem dela — prinesiti vodo, oprati perilo ... Pridrvi domov, poljubi ženo v nosek, vedno znova ga osupi mehak pregib njenih beder. Včasih jo prosi, naj nadene belo haljo.

—Ja pa za-kaj? — ga je nežno sprenevedajoče spraševala Klara. — Kakšna so to čudaštva?

—No, prosim, — je vztrajal Serjoga. — Ko sem te zagledal, si bila v halji, prvič, ne. Obleci jo, da te pogledam: spet me kar stisne. — Kazal je pod srce. — No, prosim te, Klarnetik. — Klical jo je — Klarnetik. Ali Klarnet, če jo je bilo treba glasno poklicati.

Klara je nadela haljo in potem sta se razposajeno ob-
sipavala z nežnostmi.

—Kje boli? — je spraševala Klara.

—Tukajle, — je kazal Serjoga na srce.

—Že dolgo?

—Že ... petinsedemdeset dni.

—Dovolite. — Klara je pritisnila uho k Serjegovim
prsom. Serjoga je vdihoval vonj njenih pobarvanih las ...
In spet in spet se ga je skoraj lotevala omedlevica od
razburjenosti in radosti. Stiskal je »zdravnika« v svojem
objemu, iskal z ustnicami njen sladki nosek — kaj ve,
zakaj jo tako rad poljublja na nosek.

—No, no, — se je upirala Klara, — zdravnika, pa tako-
le! ... Kaže da so ji malce že presedale vedno iste može-
ve nežnosti.

»Bog ti moj, s čim sem zaslužil takšno srečo!« je raz-
mišljal Serjoga, ko se je vračal na dvorišče k pralnemu
stroju. »Kaj je ni preveč zame? Saj se mi bo še zmešalo.
Ali pa bom čisto oslabel.«

Ni se mu zmešalo. Zgodilo se je nekaj drugega, ne-
predvidenega.

Na počitnice je pripotoval Serjegov bratranec Slavka.
Slavka se je učil v velikem mestu, na tehnični univerzi,
rodbina se je hvalila z njim, in ko je prihajal na počitni-
ce, je stric Nikolaj, Slavkov oče, vabil na zabavo. Tako je

bilo že dvakrat, Slavka je zdaj prešel v tretji letnik. Spet so se zbrali in povabili tudi Serjoga s Klaro.

Sprva se je vse odvijalo normalno. Klara je bila v obleki barve španskega bezga z raskošnimi rokavi, na prsih medaljon — ura na zlati verižici, lasje so se svetili kot drag baker, očala so blestela ... Kako jo je imel rad Serjoga zaradi teh očal! Ogleda si ljudi, vrže pogled na ženo in spet srce zatrepeta od radosti: ona edina izstopa iz sedečih za mizo: ponosna, pametna, vzgojena — zelo nepreprosta. Serjogu je bilo všeč, da ji je tudi Slavka namenjal največ pozornosti, se pogovarjal z njo prek mize. Sprva tako — o čemerkoli, potem pa sta nenadoma tako zanimivo spregovorila, da so vsi za mizo umolknili in ju poslušali.

— Dobro, dobro, — je slišal Serjoga govoriti Slavka, ki je začutil, da ga vsi poslušajo, — mi tehnokrati smo narod ... suh, tako, kot tudi govorijo in pišejo o nas ... Jaz bi samo preciziral: konkreten, ne pa suh, kajti za nas je na prvem mestu — gospod Dejstvo.

— Da, vendar za dejstvu pogosto stojijo nič manj konkretni ljudje, — mu je ugovarjala Klara, ki je tudi začutila, da ju vsi poslušajo.

— Nedvomno! — je umirjeno, z nasmehom, izstrelil tehnokrat Slavka. — Vendar, če bomo ves čas razmišljali, da za dejstvom stojijo živi ljudje in neskončnokrat

to poudarjali, bosta znanost in tehnika prikovana na mestu. Ne bomo se premaknili z mrtve točke.

Klara, ki je sijala od stekla, bakra in zlata, je na to odgovorila tako:

—Torej naj bi medicina za vami predvsem pobirala trupla? — To je bilo povedano krepko; za mizo je postalo čisto tiho.

Slavka se je za trenutek zmedel, potem pa se je zbral in zinil:

—Če želite — da! — je rekel. — Samo pri taki ceni lahko človeštvo obvlada vsa naravna bogastva.

—Ampak to je šarlatanstvo, — je v popolni tišini in z nekako posebno pomembnostjo tiho izustila Klara.

Slavka se je kot zasmel, videti pa je bilo nenaravno, še sam je to začutil, zato je postal živčen.

—In zakaj šarlatanstvo? Kolikor vem, je šarlatanstvo značilno za medicino. In samo za medicino.

—Vi imate v mislih prepovedane splave?

—Ne samo.

—Mazaštvo? Tako torej, zapomnite si enkrat za zmeraj — je energično, jezno in poučevalno rekla Klara, — da je vsak, ki se loti zdravljenja celo prehlada, nima pa za to potrebnih pooblastil, potencialni zločinec. — Posebno razločno in grozno je izgovorila ta »zločinec«. In to v prisotnosti staric, ki so na veliko v vasi zdravile z

raznimi travami, ekstrakti, zvarke, v njihovi prisotnosti je takole ... Vsi so gledali v Klaro. Serjoga je naenkrat dojel, da bodo odsihmal spoštovali njegovo ženo in se je bali. Bil je na vrhuncu sreče. Oboževal je svojo očalasto boginjo, imelo ga je, da vsem zakriči: »No, ste pogoltnili?! Prej ste pa nekaj piskali ...« Ampak Serjoga ni zakričal, temveč spet zajokal. Vrag bi ga vedel, kakšne ima te živce! Hipoma zajoka. Neopazno je obrisal solze in prižgal cigareto.

Slavka je še nekaj govoril, vendar so tudi drugi za mizo začeli govoriti: Slavka je izgubil. In povleklo jih je h Klari, ene s šilcem, druge z vprašanjem ... Neki zelo visok Serjogov sorodnik, stric Jegor, se je naklonil k Serjogu, k ušesu, in ga vprašal.

—Kako jo naslavljati?

—Nikanorovna. Klavdija Nikanorovna.

—Klavdija Nikanorovna! — je zabasiral stric Jegor in s svojim glasom razmetal ostale glasove. — A, Klavdija Nikanorovna! ...

Klara se je obrnila k temu hribčku za mizo.

—Da, poslušam vas. — Jasno, točno, vzgojeno.

—Vi ste omoženi z našim ... no ... sorodnikom, svatbe pa kot take ni bilo. In zakaj pravzaprav? Tega ni v navadi.

Klara ni razmišljala nad odgovori. Sploh je videti, da se dobro počuti v takih situacijah — ko je v centru po-

zornosti in razdaja na levo, na desno besede, nasmeha ... Vsi so se ji čudili, jo občudovali, kdo pa tudi skrivoma zavidal, ona pa kar pošilja in pošilja od sebe valove par-fumov, šarma in kulture. Na vprašanje tega strica Jegora je Klara v nasmehu rahlo upognila malinove ustnice ... Vrgla je pogled na tehnokrata Slavka in izrekla, še preden je lahko dogovoril stric Jegor:

—Svatba — še ni znak kvalitete. To je, — Klara je dviginila nad mizo roko, pokazala vsem zlat prstan, — za vse le simbol, ni pa garancija. Trdnost družinskega življenja ni odvisna od števila izpitih steklenic.

No, danes pa nastopa! Še celo Serjoga je ni videl take. Ne, očitno je bila v formi. Na strica Jegora, kot na osramočenega in netaktičnega človeka, se je vsulo z vseh strani:

—A si jih dobil? Tako.

—No kaj, Jegorša, proti dlaki? Hh-e!..

—Rineš tukaj z navadami! Tu te brez navad tako obdelajo, da ... Na, prigrizni raje.

Serjoga je od silovite radosti in ponosa na svojo ženo — spil, verjetno preveč. Ramena so mu tako zrastle, da se je z njimi mogel dotikati nasprotnih sten doma; radost je bila ogromna, imelo ga je, da bi objemal vse po vrsti in jih poljuboval. Jokal je, hotelo se mu je peti, smejati ... Potem je šel ven, podstavil glavo pod pipo, se obliil

in zavil za vogal pod lopo — pokadit in se posušit. Začelo se je temniti, veterček je popihaval. Serjoga je na zraku kmalu prišel k sebi, sedel je in razmišljal. Ni razmišljal, ampak je nekako ves počival, z dušo in telesom. Redek, neverjeten mir se je spustil nanj: zdelo se mu je, da nekam plove, predajajoč se mirnemu, močnemu časovnemu toku. Njegove misli so bile preproste in jasne: »Takole — živim. Dobro de.«

Nenadoma je zaslišal dva nestrpna glasova iz smeri pokritega hišnega vhoda; srce mu je boleče utripnilo: spoznal je ženin glas. Drugi je pripadal Slavku. Zraven vhoda je bila pregrada iz desk. Slavka in Klara sta stala zraven nje. Serjoga je tako stal z ene strani, onadva pa z druge strani pregrade ... Se pravi tako blizu, da je bilo moč slišati utrip tujega srca, kaj šele glas ali šepet ali hrum. Prav ta bližina — kot da je ležal pod posteljo — ga je sprva ohromila, mu zaprla sapo, tako da Serjoga ni mogel migniti ne z roko ne z nogo.

—Čížek ti moj, — je nežno, tiho — tako znano! — govorila Klara, — ja kaj se ti pa tako mudi? Naj te jaz ... — Cmok-cmok. Tako znano! Tako enako! Tako blizu! ... — *Slavček* moj. Čudoviti moj ... — Cmok-cmok. — *Slavček* ...

Onadva sta tam malo kolovratila in porivala Serjoga. Slavka je nekaj nestrpno mrmljal, nekaj spraševal —

Serjogu so uhajale njegove besede — Klara se je tiho smejala in govorila:

—*Slavček* moj ... Kam, kam? Ah ti, razbojnik. Poljubi me na nosek.

»Torej tako se to dogaja,« — je z grozo, s studom, z bolečino doumeval Serjoga. — »Tako torej!« In vse živo, kar je imelo smisel, ime, — vse se je sesulo in ostala je samo črna jama. Ne imena, ne smisla — ena sama črna jama. »No, zdaj je vseeno«, — je pomislil Serjoga. In stopil v to jamo.

—Klarneti-ik, to sem jaz, Sivi, — je nenadoma zapel Serjoga, kot da bi pripovedoval pravljico, in se približal tistemu trenutku, ko je *lisička-sestrička* prišla k domu petelinčka in takole zapela: — Au-u! — Tako je še zapel Serjoga. — Zdajle vaju bom pa u-ubijal!

Potem je vse začelo kot v snu migljati, zdaj vidi to, zdaj ono ... In beži nekam, in ljudje kričijo. Serjoga se ni spomnil ničesar, tudi ne, kako se je v njegovih rokah znašla sekira. Kar pa si je dobro zapomnil, je bil Klarin skok prek plota. Njena frizura se je pokvarila, lasje pa skuštrali; ko je skočila prek plota, se je njena rdeča griva vzpela nad glavo ... Kot da je šviginil plamen. Prav ta leteči trenutek je čvrsto zgrabil spomin. In ko se je Serjoga potem spominjal svoje nekdanje žene, se je vsakič v očeh pojavljala ta slika — polet, in bilo je in smešno in žalostno.

Tistega večera je hipoma vse odhrumelo, odmigljalno ... Vsi so se nekam poskrili. Serjoga je ostal sam s sekiro ... Postopoma se je začel vsega zavedati, postalo mu je neznosno boleče. Tako boleče, da mu je bilo tudi dihati težko od bolečin. »Pa kako je to mogoče! Kaj se dogaja?« je pomislil Serjoga ... Položil je levo roko na ojnico in usekal s sekiro po prstih. Dva prsta — kazalec in sredinec — sta odletela. Serjoga je odvrigel sekiro in se odpravil v bolnišnico. Zdaj vsaj mora nekam iti. Roko je obvezal s spodnjim delom srajce.

Od takrat so ga tudi začeli klicati — Brezprstni.

Klara je odpotovala še isto noč; potem so ji nekam pošiljali dokumente: delavsko knjižico, potni list ... Slavka je tudi odpotoval in ni več prihajal na počitnice. Serjoga je še zmeraj na traktorju, dela s svojim okrnkom nič slabše kot prej. O Klari nikoli z nikomer ne govori. Samo enkrat se je sporekel z možmi.

—Saj smo ti pravili, Serga: hudobna je ...

—Pa zakaj hudobna?! — je mahoma vzkipel Serjoga.

— Kaj ima hudobnost s tem opraviti?

—Pa kakšna je potem? Dobra, a kaj?

—Pa kakšno ima to zvezo — dobra, hudobna? Kaj je stvar v hudobnosti?

—V čem pa potem?

—V ničemer! Ne vem, v čem ... Vendar stvar ni v hudobnosti. Obstajajo menda še kakšne druge besede ...

Ne, gonite svoje: hudobna, hudobna. Morda je pa, nasprotno, dobra: bratu je hotela pomagati.

—Serga, — so se pozanimali možje — pa ti si jo imel, no ... rad ... Kaj pa, če bi se vrnila, bi ji oprostil?

Serjoga je umolknil. Nič ni rekel.

Možje so sami začeli razmišljati.

—Pa kaj je bedakinja ali kaj, da bi prišla?

—Zakaj pa ne? Razmislila bo — ljubil jo je ...

—No, dobro, ljubil jo je, ljubil. Ljubil jo je, ona pa ga ni ljubila. Ona je pokvarjen človek — na enem se vseeno ne bo ustavila. Če se še mlad človek pokvari, mu ni pomoči. Pa če je to dedec ali babnica, isto. Včasih tudi sama noče, pa kljub temu gre na to.

Da, sredica malo zagnije, tam pa jo že vsak veterček upogne.

—Preveč svobode jim je dano! — je srdito rekel Kostja Bibikov, preprost možakar, a zelo drzen z jezikom.

Ded Ivan ga posnema:

—Dons dobro živita babnca in krava, konju in dedcu je pa slabo. Res je. Svobode je preveč, pa so razpuščene. Z Ignahom, tistim Žuravljevom — tudi: bedakinja se je napila, osramotila dedca — vlekel jo je skozi vso vas. Potem so pa še zijali nanjga: »Ko pa si ji pit dovoljeval!« Tko je to! ... Kaj pa šele tamladi! ... Vzemi samo te kikle — gledaš jo ko gre ... Fuj!

Serjoga je sedel malo stran in ni več sodeloval v pogovoru. Grizljaj je travico, gledal nekam daleč. Razmišljaj je: kaj hočemo, kaže, da se je tudi skozi to moralo iti v življenju. Ampak če bi še enkrat naletela taka burja, bi jo spet srečal z odprtimi rokami — in šel naproti. Kakorkoli je že bilo boleče, ampak bil je praznik. Seveda, kjer je praznik, je tudi maček, to je tako ... Vendar, ali je praznik bil? Bil. Dovolj.

(1972)

Stjopkova ljubezen

Jeseni, aprila, se je Stepan Jemeljanov zaljubil. V celinko¹ Elločko. Videl jo je samo dvakrat. Prvič jo je peljal iz mesta do vasi — nič. Sedela sta skupaj in molčala. Enoinpoltonca je premetavalo. Dekle se je prislanjalo k Stepanu in vsakič je v zadregi pogledala nanj, kot da bi hotela reči: »Vi seveda razumete, da to ni po moji volji«. In se umikala čisto na rob sedeža. Stepan pa nič, dekleta ni niti pogledal. Požvižgaval si je »Amurske valove« in razmišljal o akumulatorju (akumulator se je spraznil).

Prispela sta do vasi, dekle je segla v torbico po denar. Stepan je rahlo zardel v ličnice.

—Dajte no ...

—Zakaj? — Dekle ga je pogledala s svojimi zelenkastimi, prozornimi očmi. — Kaj je?

1 V 60. letih so v ZSSR mlade ljudi množično novačili na delo v kazahstansko stepo, ogromno neobdelano zemljo — »celino«, ki naj bi jo obljudili. Eksperiment, zaradi katerega so prepeljali v stepo tudi ogromne količine črnice (*černožjom*), je v svojih osnovnih namenih propadel, črnico, rodovitno črno prst, pa so razpihali vetrovi.

—Nič. — Stepan je »prešaltal«, pritisnil na plin in odpeljal.

»Kje se najdejo take lepotice!« — je razmišljal o dekletu. In nič več. In jo pozabil.

Tedne in tedne je šofiral po težavnih altajskih cestah, spal, kjer je nanoslo, videval druga dekleta, lepe in ne preveč, različne. Kaj je punc na tem svetu! Glava počí, če o vseh razmišljaš.

Nastopil je april.

Neke sobote je Stepan zapeljal domov. V savni se je umil, si nadel srajco z vezenino, čisto nove usnjene škornje, spil zajemalko močne medice in odšel v klub gledat predstavo. Napovedani so bili domači, vaški igralci. Stepan je zelo rad gledal, ko so igrali domači. Zanimivo. Poznaš človeka še od zgodnjih let, prideš v klub, in glej ga — prav isti Griša² Novoselov, recimo, teka po odru z brado do pasu in rjove s strašnim glasom: »Živega te bom odrl! ...«

Takrat se je Stepan vedno režal in vedno so ga utišavali in mu govorili, da ne razume, za kaj se gre.

Usedel se je Stepan blizu scene in začel gledati. Vidi, da na sceno prihaja prav tista punca, ki jo je peljal iz mesta. Ravno tako lepa, samo mirna in nekako zelo pomembna: vzravnana, z do pasu dolgimi, svetlorjavimi kitami. Gre počasi, glavo tudi počasi premika, glas pa

2 Pomanjševalnica imena Grigorij

nekako tako domač. Stepan se je čudno vznemiril. Prepoznal jo je, takoj. Ni pa mislil, da je tako lepa. Pravzaprav je vedel, da je lepa, ne pa, da je tako.

Potem se je na sceni pojavil predrzen fant, Vaska Semjonov, kolhozni računovodja. V kapi, z očali, tudi zelo pomemben. V drugih okoliščinah bi se Stepan obvezno zarežal, ampak sedaj mu ni bilo do smeha. Gledal je dekle in čakal, kaj bosta imela s tem Vaskom. Videl je, kako so se zablestele dekletove oči, kako se je vsa nekako naježila, kot da se je nečesa ustrašila. Stepanu se je zasmilila.

—Zakaj si prišel? — ga je vprašala.

—Ne morem brez tebe! — odgovarja ta tepec glasno, po vsej dvorani.

—Odidi, — pravi dekle, a tako, da se bolj sliši kot: »Ne odhajaj«.

—Ne grem, — pravi Vaska in stopi bliže k njej.

Stepan se je krčevito oprijel ročajev klopi. Vedel je, da tale Vaska ne bo odšel kar tako. In še preden je trenil z očesom, še preden je lahko pomislil, kako se bo to vse končalo, je računovodček spretno objel dekle okrog ramen, jo malce nagnil na levo roko in poljubil. Stepan je videl ustnice po poljubu — malce nabrekle, vlažne, na pol odprte. Trzale so se v sramežljivem, srečnem nasmehu. Stepanu se je zmračilo pred očmi. Vstal je in stopil ven iz kluba.

Na ulici se je prislonil k stebalu in se dolgo ni mogel umiriti.

»Kako je to mogoče! ...« je razmišljal.

Tri dni Stepana ni bilo mogoče prepoznati. (Tovornjak je oddal v popravilo). Izvedel je, da je dekletu ime Ella, da je iz mesta Voronež, dela v računovodstvu traktorske brigade. In nič več. Že se je hotel pogovoriti z Vaskom Semjonovim, naj ne pretirava v sceni, a si je pravočasno premislil: saj to med njima ni zares, ljudje se mu bodo režali.

Nekoč zvečer je Stepan do bleska naložil svoje usnjene škornje in se odpravil k Elločki. Prišel je do loputnih vrat (stanovala je pri starih Kuskinovih), postal, in odšel. Odtaval je za vas, k reki. Sedel je na vlažno zemljo, objel z rokami kolena, spustil nanje glavo in tako sedel do jutra. Razmišljal je.

V teh nekaj dnevih je shujšal; v očeh se je ustalila resna, črna tesnoba. Malodane ni nič jedel, kadil je eno za drugo in razmišljal, razmišljal ...

—Kaj je s tabo? — ga je vprašal oče.

—Da, tako ... Stepan je s škornjem ugasnil ogorek in znova segel po cigaretah.

Elločke od takrat ni videl niti enkrat. V klub ni več hodil.

Četrtega dne je Stepan izjavil očetu:

—Hočem se poročiti.

—Ma daj no? Koga hočeš vzeti? — se je pozanimal Jegor Severjanič, Stepanov oče.

—To ... ta novo ... iz računovodstva ... — je tiho odgovoril Stepan, zroč jezno mimo očeta v okno.

Jegor Severjanič se je zamislil.

—Se poznata?

—Aa-a ... — Stepan se je zmedel. — Ne.

—Jaz že ne bom šel prosit za roko, — je odločno izjavil Jegor.

—Zakaj?

—Nočem sramote na stara leta. Poznam táko snubljenje: prideš, puncu pa se niti ne sanja. Sprva se dogovori z njo. Hodi malo z njo, kot delajo vsi ostali, potem bom šel prosit roko. Tako pa ... Ti, Stjopka, zmeraj, na vrat na nos. Koliko sem te učil in vse brez haska!

Ta pogovor je slišal ded Severjan, Jegorov oče. Bolan je ležal na peči.

—Poglejte, kakšen princ se je našel: ne bo šel snubit, — je jezno rekel Severjan. — Si pozabil, Jegor, kako sem jaz zate hodil snubit?

Jegor Severjanič je mrko pogledal, zakadil. Dolgo je molčal. Kar je res je res, v mladosti je bil prav tak, kot je zdaj Stepan: še pogledat se je bal na punco.

—Lahko, seveda, stopim do nje, — je spregovoril, — ampak ... mislim, da ne bo hotela iti zate.

—Šla bo! — je odločno rekel ded Severjan. — Za takega fanta bo vsaka šla.

—Zakaj misliš, da ne bo šla? — je vprašal Stepan in občutil mraz v sebi.

—Iz mesta je ... vrag bi jih vedel, kaj potrebujejo. Lahko reče, da si zaostal.

—Ti si sam zaostal, Jegor, se je zopet vmešal Severjan. — Zdaj na to ne gledajo. Zdaj so punce bolj pametne. Jaz sem star, pa to razumem.

V četrtek zjutraj sta se oče in sin odpravila prosit za roko.

Stepan si je spet nadel srajco z vezenino, dolgo je pred ogledalom spravljal v red svoje ravne, trde lase.

Jegor Severjanič je nakremžen, z neupogljivimi temnimi prsti lovil majhen, spolzek gumb na razporku novih hlač in ga z veliko težavo porinil v tesno luknjico.

—Ma sešijejo, paraziti, — je kled. — Ne gre noter, pa da počiš. Pa tudi če himno zapoješ.

Stepan je poravnal lase in obstal na sredini koč, razmišljajoč, kaj naj še naredi na sebi.

—Obleci kravato, — mu je svetoval ded Severjan.

—Na srajco z vezenino ne gre, — je pojasnil Stepan. Končno sta bila pripravljena.

Jegor Severjanič se je z ogromno dlanjo dotaknil tilnika in zaskrbljeno pogledal na očeta.

—Pol litra vzeti s sabo ali ne? Oni zdaj po novem živijo, nikoli ne veš.

Ded Severjan se je zamislil.

—V žep položi, — je svetoval. — Če jo boš rabil, jo imaš pri sebi.

Odšla sta.

Dan je bil sončen, zveneč. Tekli so potočki. Nebo se je zrcalilo v lužah; njegove modre razbitine so tu in tam veselo bleščale na črni zemlji. April se je na cestah že na vso moč razmahnil.

Šla sta molče. Skrbno sta se ognila luž, da ne bi umažala škornjev.

Kuksinovi so zgradili ogromno hišo.

V prvih dveh sobah ni bilo nikogar. Jegorja Severjaniča je to potrlo: upal je, da bo poklepetal z starcem Kuksinom in v pogovoru vstavil: »Midva imava pravzaprav opravke pri vas ...« Starec bi mu obvezno pomagal. Tako pa morata zdaj naravnost v tisti del hiše, kjer je stanovala Ella.

Oče in sin sta se pogledala in poiskala Ello. Potrkala sta na vrata njene sobe.

—Da! — so odgovorili iz sobe.

Stepanu je boleče poskočilo srce.

Jegor Severjanič je na pol odprl vrata in se s težavo zrinil skozi. Stepan mu je sledil. Obstala sta na pragu.

Naravnost pred njima je za mizo sedel Vaska Semjonov, zraven njega pa, blizu, — Elločka.

Čaj pijeta. Vaska je brez suknjiča, v svileni rumeni srajci, obrit do posinjelosti. Sedi, kot da je doma, ležerno, celo zleknjeno. Gleda Jemeljanova prijazno in bedasto.

Elločka je lahkotno vstala in gostoma postavila stola.
—Kar naprej, sedita prosim.

Jegor Severjanič je, ne da bi umaknil pogled z Vaska, stopil naprej in se usedel. Potem se je ozrl na sina. Stepan je zardel kot kuhan rak in obstal kot prikovan.

—Usedita se, kaj stojita! — je veselo vzkliknila Elločka.
— Pa kaj ga nista nikoli videla?

Stepan se je usedel in položil kapo na kolena.

Nekaj časa so molčali.

Elločka, ki je bila na tem da bruhne v smeh, je s pogledom švigala od Jegora do Vaska. Vaska tudi ni ničesar razumel.

—Poslušam vas, tovariši. Jaz pa se vas spomnim, — je veselo rekla Elločka, ko se je obrnila k Stepanu. — Enkrat sem se z vami peljala iz mesta. Takrat ste bili nekam zelo srditi ...

Stepan se je mukoma nasmehnil.

Vaska pa je pomislil, da se nujno mora pošaliti.

—Na levo torej vozimo, Stepan Jegorič? Ni lepo!..

Jegor Severjanič je še enkrat pogledal gladko obriti Vaskov obraz, po bikovsko nagnil glavo in rekel naravnost:

—Punca, midva sva te prišla prosit za roko.

Elločka je od presenečenja na pol odprla usta.

—Kako?...

—No, kako prosijo za roko? Sina, tale je, imam, — Jegor je pokazal z brado v smeri Stepana, — hoče, da greš zanj. Če se strinjaš, jasna stvar.

Ella je pogledala na Stepana.

Ta je tako stisnil pesti, da so mu otekle, položil jih je na kolena in jih pozorno ogledoval. Čelo se mu je orosilo. Ni ga obrisal.

—Pomeni, da se omožim? je vprašala Ella in zardela.

—Ja, seveda, kaj pa še, — je vzdihnil Stepan. In pogledal v oči Vasku.

Vaska se je zahohotal in se premaknil na stolu. Ter začel bolščati v Ello. Ta je stala zraven mize, zardela od zadrege, in marljivo pobirala z belimi prstki mrvice z obleke.

—Zamudil si, Stjopa, — je glasno rekel Vaska in se spet premaknil na stolu. — Zamudil.

To pot mu Stepan ni privoščil niti pogleda, nepremično je upiral oči v dekle, zahtevno in resno, čakal je.

Zadrega ga je začuda minila.

Elločka je iznenada sunkovito dvignila glavo in pogledala na Stepana z zelenkasto-čistimi očmi. In sramežljivost, in naklonjenost, in očitek in odobritev, in še nekaj neizrazljivega, prekrasnega, plašnega, vratolomnega je bilo v njenem pogledu. Od radosti je Stepanu poskočilo srce. Nihče bi ne mogel pojasniti, kaj se je rodilo tisti hip med njima in zakaj se je rodilo. To sta razumela samo onadva. Pa še onadva ne. Čutila sta.

In prav v tem trenutku je Vaska bleknil:

—Midva se bova kmalu poročila, Stjopa ...

In tako bedasto je to pri njem zvenelo, da je celo sam pomislil: da mu ni bilo treba tako govoriti.

Jegor Severjanič je vstal, da bi šel ven iz sobe, vendar je Ella naenkrat vsa zatrepetala in celo pretirano hitro rekla:

—Kam pa vi? Kakšni snubci pa ste? Saj vam nisem še nič odgovorila.

Zdaj se je že zbrala. Ni gledala Stepana, a Stepan ... Za Stepana ni bilo pomembno, ali ga gleda ali ne. Stepan je ves gorel od sramu in radosti. Ni bilo sile, ki bi ga zdaj zmogla premakniti in ga prisiliti, da odide.

Jegor Severjanič se je ustavil. Vaska je sedel rdeč in zmeden. Tudi on je začel nekaj dojemati.

—Usedite se. Dajmo, popijmo čaj, ali kaj.

Elločka se je sprva zmedla, potem pa je spregovorila že bolj prepričljivo in zdaj z nekakšno drugačno veselostjo kot na začetku — z odločno veselostjo.

Vsi so bili zdaj v pričakovanju tistega, kar se je moralo neizogibno zgoditi.

—Morda pa je bolje, da grem? — je glasno vprašal Vaska z glasom, ki se je tresel od užaljenosti. Vaska je umiral, umiral je odkrito in preprosto. Ni se niti poskušal rešiti.

—Jaz mislim, da da, — je tudi glasno rekel Stepan.

Malce se je prenačil. Ni bilo treba ravno tako. Vendar se tu ni dalo nič več ukreniti. Bila sta dva in eden je moral oditi. Oba sta delovala grobo. In enega od njiju je Elločka morala odpustiti.

Tudi Vaska zdaj ni privoščil pogleda Stepanu: gledal je Ello. Ella je spet zardela in pogledala Jegora Severjanča, ki je še zmeraj stal na sredini sobe in premeščal pogled z enega na drugega in na tretjo. Nikakor ni mogel dojeti scela, kaj se tu dogaja. Elločka se je neveselo zasmejala:

—To pa je položaj, zaboga! Če bi vsaj kdo lahko pomagal! Pa vendar, kaj vsi stojite? Usedite se že!

Z nogo je celo narahlo udarila ob tla. Ni ji bilo lahko.

Vaska je vstal. Začel si je nadevati suknjič. Vsi so čakali, kdaj ga bo končno nadel.

—Eh, Stjopa, meni te je žal, — je rekel Vaska.

In se je odpravil. Na pragu se je še obrnil, srdito in veselo pogledal na vse in odšel, še prej pa je krepko zaloputnil vrata.

Nekaj časa je bilo vse tiho.

Stepan je pazljivo obrisal pot s čela. Ter se nasmehnil.

—Ne, vidva kakor hočeta, ampak jaz bom pa zdaj spil kozarec, — je rekel Jegor Severjanič in stopil k mizi. — Kar moči so me zapustile od takega snubljenja.

(1960)

O avtorju

Šukšin Vasilij Makarovič (1929-1974); ruski filmski režiser, dramaturg, igralec in pisatelj. Rojen v vasi Srostki v Altaju v Sibiriji. V svetu znan predvsem kot režiser znamenitega filma *Kalina krasnaja*, za katerega je napisal scenarij in v njem sijajno odigral glavno vlogo. V domovini je Vasilij Šukšin še za življenja postal kulturna osebnost. Njegova proza, v svetu manj znana, pa se lahko meri z največjimi svetovnimi imeni. Šukšin se uvršča poleg Paustovskega, Čehova in Bunina med najboljše ruske avtorje kratke proze XX. stoletja. Umrli je med snemanjem filma Sergeja Bondarčuka *Borili so se za domovino*, uradno zaradi infarkta, vendar se utemeljeno sumi, da so bile okoliščine smrti veliko bolj dramatične.

www.omnibus.se/beseda

ISBN 91-7301-192-4